

By its doing

בעשותה –

OVERVIEW

taught in a ברייתא that the word בעשותה teaches that there is a חיוב חטאת only if שנים but יחיד העושה אותה חייב, and likewise but העושה את מקצתה את כולה. First תוספות explains how we derive this מיעוט from בעשותה. Then תוספות explains what we are excluding from בעשותה and what is not excluded from בעשותה.

בכל הספרים גרסינן העושה את כולה ולא העושה מקצתה –

All the texts read: (that בעשותה qualifies;) only if ‘one does it entirely, but not if one does it partially (and the text continues) -

יחיד שעשה אותה חייב שנים שעשאה פטורין¹ –

An individual who did it is חייב, however if two did it they are פטורין. This concludes the reading of the text בכל הספרים.

תוספות comments:

פשטיה דקרא נראה דבעשותה קאי אנפש² –

The simple reading of the verse indicates that בעשותה (by its [her] doing) is referring to the נפש (the person) -

אבל הש"ס דריש ליה אמלאכה כלומר בעשות אותה³ –

However the גמרא interprets the ‘it’ to refer to the מלאכה; meaning, ‘when the person does ‘it’.

וכולה⁴ מיירי בזה עוקר וזה מניח ואינו אלא כפל מלה⁵ –

And the entire interpretation (meaning both clauses) is discussing the same case

---

¹ This would (seemingly) indicate that there are two exclusions derived from בעשותה; one is העושה את מקצתה and the other is שנים שעשאה. See footnote # 4.

² The פסוק (in ויקרא ד, כז) reads: ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות ה' אשר לא תעשנה ואשם. The word נפש is feminine (נפש אחת); the word בעשתה means [that the נפש sinned] ‘by it (her) doing’ [a transgressing of a prohibition]. The ה"א מפיק in בעשתה refers to the נפש; it was her doing that caused the חטא. Were we to follow the simple meaning of the פסוק (that בעשותה refers to the person) we would not be able to exclude העושה את כולה ולא העושה את מקצתה, since בעשותה is not referring to the עבירה (to the מלאכה). [However we would be able to exclude שנים שעשאה since it is not בעשותה. See תוה"ר.] The simple meaning cannot refer to the עבירה (when it did ‘it’ – the עבירה), for the עבירה is specifically mentioned further in the פסוק (where it states לא תעשנה) (אחת ממצות ה' אשר לא תעשנה).

³ If we understand that ה"א מפיק of בעשותה to refer to the מלאכה then it is understood that one is liable only if he did ‘it’, the entire מלאכה but not if he did a partial מלאכה. That would not be considered doing ‘it’.

⁴ The ברייתא (seemingly) derives two rules from בעשתה, one that מקצתה את כולה ולא העושה את כולה, and also יחיד ועשה. However, תוספות explains that both these דרשות are really one דרשה; the פסוק comes to exclude, that in a case of מניח וזה עוקר וזה מניח, there is no חיוב קרבן.

⁵ See ‘Thinking it over’ # 1.

of one making an עקירה and the other making the הנחה, and the two phrases (ולא (ב' שעשאוה and העושה מקצתה) are merely a duplicity.

rejects an alternate explanation:⁶

וליכא למימר דב' שעשאוה איירי בב' שעשאוה בבת אחת –

And we cannot say that when the ברייתא excludes 'two who did the מלאכה', it is discussing a case where two people did the מלאכה simultaneously –

דבפרק המצניע (לקמן צג,א ושם) משמע דצריכי תרי קראי לזה עוקר וזה מניח –

For in פרק המצניע it is apparent that two פסוקים are necessary, one פסוק is necessary to exclude (from a חטאת) a case where one makes the עקירה and the other makes the הנחה –

ולב' שעשו מלאכה בבת אחת –

And another פסוק is necessary to exclude the case where two people did a מלאכה simultaneously. Therefore we cannot say here that the one פסוק of בעשותה excludes both זה ב' שעשו מלאכה בבת אחת and עוקר וזה מניח.

זה עוקר וזה יחיד ועשה אותה וכו' is referring to offers an additional proof that the exclusion of (ב' שעשו מלאכה בב"א and not to מניח):

ועוד דבאיתמר נמי דקאי אמתניתין נמי קאמר האי לישנא יחיד ועשה אותה וכולי –

And furthermore in the 'איתמר נמי' (regarding זה מניח) which is referencing our משנה (עוקר וזה מניח) this same expression is used, namely יחיד ועשה אותה, etc. this indicates that the exclusion of ב' שעשו מלאכה בב"א (not to מניח, but rather) to מניח; the case in our משנה.

asks:

אך קשה דבפרק המצניע (שם) משמע דזה עוקר וזה מניח נפקא מנפש או מאחת⁷ –

However, there is a difficulty for in פרק המצניע it seems that the exclusion of זה עוקר וזה מניח is derived from either the word נפש or the word אחת –

והכא נפקא לה מבעשותה –

However, here זה עוקר וזה מניח is excluded from the word בעשותה. Our תוספות offers no answer to this question.⁸

⁶ Seemingly (while the דרשה of דרשה את כולה ולא העושה את מקצתה excludes מניח (זה עוקר וזה מניח) the דרשה of עקירה והנחה, and עקירה and הנחה should seemingly exclude a case where two people together made the עקירה, and nevertheless they are both פטור. [We could seemingly derive this by interpreting בעשותה to refer (also) to the נפש (see previous footnote # 2).] However תוספות rejects this explanation.

⁷ According to ר"ש ור"י the פטור of מניח וזה עוקר is derived from נפש (alone) while according to ר"מ it is derived from אחת [נפש]. No one [there] maintains that it is derived from בעשותה.

⁸ See אשי ישראל and לשון הזהב, חת"ס.

asks: תוספות

קשה לרבינו יצחק מדמצינן קרא לפטור משמע דזה עוקר וזה מניח היה במשכן⁹ –
The **has a difficulty**; since we require a פסוק to exclude מניה, this
would indicate that **took place in the משכן** –

ובפרק המצניע (גם זה שם.) נמי פוטר רבי שמעון זה אינו יכול וזה אינו יכול¹⁰ –
And in פרק המצניע we find that ר"ש also exempts a case of אינו יכול וזה אינו יכול –
אף על פי שהיה במשכן כגון ב' שנושאים את הארון¹¹ –

Even though that this occurred in the **משכן**, for instance two people that
carried the **ארון**. We have now established that there are cases where certain activities
involving two people took place in the **משכן** and nevertheless they are פטורין because of the
various מיעוטים.

continues with the question: תוספות

ובירושלמי פרק הזורק אהא דתנן שתי גזוזטראות ברשות הרבים כולי –
And in **ירושלמי** regarding the **משנה** which states, 'two porches
in the **רה"ר**, etc. –

היו שתיהן בדיוטא אחת המושיט חייב –
If they were both in the same side of the **רה"ר**, one who transfers from one
to the other is **חייב**; this concludes the **משנה**. The **ירושלמי** comments –
אמר רב חמא בשם רבי מיישא ובלבד על ידי ב' –

ר' מיישא stated in the name of **רב חמא** is valid only
if it is done by two people. There must be someone receiving it from the מושיט; he cannot
merely put it down in the other גזוזטרא.

ופריך בכל אתר אמרת ב' שעשאוה פטורין וכאן אמרת חייבין –
And the **ירושלמי** asks; everywhere you claim that **שעשאוה פטורין** and here by
you rule that they are **חייב**?!

ומשני שכך היתה עבודת הלויים¹² –
And the **ירושלמי** answered that this was the manner of service by the **לויים**. This
concludes the citation from the **ירושלמי**.

⁹ If there was no case of מניה וזה עוקר וזה מניח in the **משכן**, why would it enter our minds that he should be **חייב** (and therefore necessitate a פסוק that he is פטור). Especially since תוספות taught us previously (ב"א ד"ה פשט) that the תולדות of הוצאה must have occurred in the **משכן**!

¹⁰ If two people carried out a large item which neither of them could have carried it out by himself (this is זה אינו יכול – while ר"י maintains that they are פטור (and ר"ש maintains that they are **חייב**), (וזה אינו יכול).

¹¹ The **ארון** is considered זה אינו יכול וכי' because of its weight, or perhaps since it was carried by the staves, it is impossible for one לוי to carry the **ארון** by lifting only one set of staves.

¹² See TIE footnote # 10. The **לויים** passed the קרשים from one עגלה to the next (like גזוזטראות); however there was a לוי in the receiving עגלה as well, who put it down in that עגלה.

תוספות presents the question:

והשתא מה בכך שהיתה במשכן מכל מקום הוי ליה לפטור מושיט –

And now (that we have established that there are other cases involving two people that took place in the משכן and are nevertheless פטור, so) **what of it that מושיט took place in the משכן with two people; nevertheless מושיט should be פטור –**

כיון דשניהם עושין אותה –

Since two people are participating! We have already established that whenever two people do a מלאכה whether it is מניח זה עוקר וזה מניח or ששאוה ב' they are always פטור, why is מושיט any different?!

תוספות answers:

ונראה לרבינו יצחק דבמושיט אין זה עוקר וזה מניח –

And it is the view of the ר"י that מושיט is not a case of מניח זה עוקר וזה מניח –

אלא המושיט עשה עקירה והנחה –

But rather the מושיט made the עקירה and the הנחה in the hand of the receiver (and the receiver [after it was placed in his hand] placed it down on the wagon). Therefore the מושיט is חייב for it is not מניח זה עוקר וזה מניח.

תוספות responds to an anticipated question:¹³

ולא קשיא ליה בירושלמי אלא אמה שאינו מחייב מושיט אלא כשחבירו מקבל מידו –

And the ירושלמי had no difficulty why the מושיט is חייב (since he made the עקירה), **but rather** the difficulty was, **why is the מושיט חייב only if his friend receives it from his hand –**

אבל אם המושיט מניחו על רשות היחיד [אחר] פטור –

However, if the מושיט put the קרש down on the other רה"י without the assistance of his friend he is פטור –

ובכל מקום על ידי חבירו פטור [טפי] כגון ב' שעשאוה –

But everywhere else if the מלאכה is done through the assistance of his friend he is [more likely to be] פטור, for instance שעשאוה ב' –

וכאן אינו מתחייב אלא על ידי חבירו:

And here (by מושיט) he is חייב only if it is done with the assistance of his friend (and not if he did it alone). The ירושלמי answered that this was the עבודת הלויים, that מושיט was done only with the assistance of another לוי.¹⁴

¹³ We now asserting that the מושיט did the entire מלאכה; the עקירה והנחה; why then does the ירושלמי ask that always ב' שעשאוה and here it is חייבין, since it is not שעשאוה ב', for the מושיט did everything!

¹⁴ See 'Thinking it over' # 2.

SUMMARY

זה עוקר (individually) (בעשותה and נפש [אחת]) פסוקים There are two עקירה and מניח from a חטאת ב' שעשו מלאכה בב"א and וזה מניח the הנחה; however it is unusual for it requires that the הנחה be made on the hand of another person and not on the רשות.

THINKING IT OVER

1. states that יחיד ועשה אותה חייב ב' ועשו אותה פטורין is merely a כפל מלה of the previous phrase העושה את כולה ולא העושה את מקצתה.¹⁵ Why cannot we say that העושה תוספות as פטור (who is surely as פטורין and מניח (even though that mentioned previously¹⁶) and ב' ועשו אותה פטורין excludes the מניח (even though that mentioned previously¹⁷)? (אתעבדא מלאכה מבינייהו)

2. תוספות explained that the ירושלמי was bothered that usually two people combining for a מלאכה makes one less liable, and by מושיט he is only liable if some one else receives it. The ירושלמי answers that this was the עבודת הלויים.¹⁸ However if the general rule is that one is more liable if he does it himself, so granted that in the משכן it was an assisted מלאכה, nevertheless why should we assume that if it is unassisted he should be פטור?!¹⁹

---

¹⁵ See footnote # 5.

¹⁶ ד"ה שניהם.

¹⁷ See מנחת איש and תולדות זאב.

¹⁸ See footnote # 14.

¹⁹ See אור החמה.